Dosarul nr. 21r-1751/23 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-20060711-02-21r-30062023 Judecător: Ciobanu Sergiu

D E C I Z I E

08 noiembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chișinău, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Cecan Silvia
Judecătorii Gîrbu Silvia şi Băbălău Denis

a judecat, în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul Penitenciarului nr. 15 – Cricova declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-688/2023 din 12 iunie 2023, privind plângerea condamnatului Ursu Serghei împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 03.03.2023 – 12.06.2023;
Instanța de recurs: 30.06.2023 – 08.11.2023.
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă:

1. La data de 30 iunie 2020, condamnatul Ursu Serghei *****, a înaintat judecătorului de instrucție o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu reducerea pedepsei.
2. În motivarea plângerii s-a indicat că, în perioada de timp în care s-a deținut și se deține în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, i-au fost încălcate drepturile privind condițiile de detenție garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale în special supraaglomerarea celulei unde se deține, calitatea hranei este rea, nu i se acordă asistență medicală calitativă și baia nu corespunde normelor sanitare.
3. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 01 iunie 2022 s-a admis parțial plângerea condamnatului Ursu Serghei împotriva administrației instituției

penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Ursu Serghei a fost deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.15 – Cricova, pe o perioadă de 3077 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Ursu Serghei, pentru perioada de 3077 (trei mii șapte zeci și șapte) zile, în care s-a aflat în detenție în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, cu 307 (trei sute șapte) zile. Termenul pedepsei definitive stabilite lui Ursu Serghei de 20 ani închisoare, în total s-a redus cu 307 (trei sute șapte) zile. În privința perioadei rămase de 7 (șapte) zile, care nu poate fi redusă, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului Ursu Serghei, suma de bani în mărime de 350 (trei sute cincizeci) lei, și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25.11.2021 a fost casată încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 01.06.2022, cu remiterea cauzei la rejudecare, în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

5. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-688/2023 din 12 iunie 2023, s-a admis plângerea condamnatului Ursu Serghei ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Ursu Serghei *****, născut la 02 decembrie 1971, a fost deținut în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, în perioada 06.12.2013 - 12.06.2023 în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În condițiile art. 473^4 alin. (4) Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Ursu Serghei *****, cu 347 zile, pentru perioada de 3470 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție. Termenul pedepsei definitive stabilite lui Ursu Serghei ***** conform sentinței de condamnare, s-a redus cu 347 (trei sută patruzeci și șapte) zile. În privința perioadei rămase de 5 (cinci) zile, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului Ursu Serghei *****, suma de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, și anume una unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM. Încheierea instanței judecătorești privind încasarea mijloacelor bănești se va executa în condițiile Codului de executare. În rest, alte s-au respins.

6. Urmare a dezacordului cu încheierea judecătorului de instrucție, Penitenciarul nr. 15 – Cricova a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 12.06.2023 emisă în privința condamnatului Ursu Serghei ***** ca nejustificată și emiterea unei noi hotărâri

privind respingerea integrală a plângerii condamnatului Ursu Serghei ***** ca neîntemeiată.

7. În motivarea cererii de recurs se invocă, că condamnatul Ursu Serghei ***** a.n. *****, se deține în Penitenciarul nr.15 – Cricova pe următoarea perioadă: 05.12.2013 - prezent (sectorul nr. 4 secția locativă nr. 6), la regim comun de detenție. Deținuții care sunt amplasați la regim comun de detenție au posibilitatea de a se deplasa pe teritoriul instituției în limita stabilită de administrație și în conformitate cu programul zilei între orele 06:00 și 21:00. Secția locativă nr.6 a sectorului nr.4 este situată la etajul nr.2, are o suprafață de 54,20 m^2, unde sunt amplasați în mediu 19 condamnați pe paturi cu două nivele, încăperea dată este dotată cu noptiere, lenjerie de pat, masă, scaune, iluminarea naturală și artificială conform standardelor, unde starea sanitară este satisfăcătoare, deoarece zilnic este verificată de către medicul terapeut cât si felcerii de gardă, încăperea de trai a condamnaților se aerisește regulat prin intermediul a patru oberlihte, gunoiul este evacuat în locurile special amenajate, celulele se încălzesc centralizat de la cazangeria penitenciarului și temperatura în timpul perioadei reci a anului nu este mai joasă de 18 °C. Blocul sanitar se află înafara încăperii în demisolul aceluiași sector, care este dotat cu șapte lavoare și șapte vase pentru closet. Apa potabilă este furnizată din Penitenciarul nr.4 – Cricova permanent, fiind clorată conform cerințelor sanitar igienice, clorura de var se eliberează conform graficului stabilit. Apa se examinează bacteriologic conform graficului trimestrial și conform investigațiilor laboratorului apreciindu-se cu o corespundere satisfăcătoare a normelor sanitaro - igienice. Cazuri de maladii diareice în perioada anilor 2006-2020 nu au fost depistate. Cu obiecte de igienă personală condamnații sunt aprovizionați lunar contra semnăturii conform normelor stipulate în HG nr.609 din 29.05.2006. Baia condamnaților se efectuează conform graficului stabilit, însă nu mai puțin de o dată pe săptămână. În ospătăria penitenciarului curățenia se menține, bucatele sunt preparate calitativ și se distribuie condamnaților de trei ori pe zi conform HG nr.609 din 29.05.2006. Pe teritoriul penitenciarului se află o încăpere destinată pentru spălătorie și una pentru uscarea lenjeriei și a hainelor. Spălătoria este dotată cu o mașină de spălat automată și o centrifugă, activează conform graficului stabilit de luni până vineri, orele de lucru 09:00 - 12:00 și 13:00 - 16:30, unde activează conform schemei de încadrare a deținuților din detașamentul deservirii gospodărești 2 (doi) deținuți. Condamnații au posibilitatea de a se adresa personal la muncitorul desemnat la funcția de operator la mașini de spălat. Dezinsecția și deratizarea se petrece trimestrial și la necesitate.

8. Mai susține că, condamnatul Ursu Serghei ***** a.n. *****, pe perioada deținerii în Penitenciarul nr.15 – Cricova nu a înaintat nici o cerere către administrația penitenciarului cu referire la condițiile de detenție sau calitatea și cantitatea hranei distribuite de la cantina penitenciarului.

9. În această ordine de idei se conclude faptul că deținutul Ursu Serghei ***** a.n. *****, nu a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției

10. Conform art.447 alin. (1)-(3) Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data*

examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.

11. În termenul stabilit de instanța de recurs, avocatul Pîntea Marin, în interesele condamnatului Ursu Serghei a formulat referință la cererea de recurs înaintată de instituția penitenciară, solicitând respingerea cererii de recurs ca fiind nefondată, invocând că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 15 – Cricova au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și/sau atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

12. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursul declarat este nefondat şi pasibil de a fi respins, din următoarele considerente.*

13. Cu titlu de principiu, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, instanța de recurs reține că, potrivit art.3 Codul de procedură penală, în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. *Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă*.

14. Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii a Legii nr.245 din 31.07.2023, art. V alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenţionale pentru care au fost stabilite data şedinţei de judecată se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

15. Totodată, reieșind din faptul că, normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în norme procedural penale, acestea prin efectul de compensație *au un caracter material*, condiții în care potrivit art. 10 Codul penal, care reglementează efectul retroactiv al legii penale, urmează a fi supuse examinării prin aplicarea dispozițiilor în vigoare *la momentul înaintării plângerii condamnatului*.

16. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

17. Potrivit art. 448 alin.(1) Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

18. În conformitate art.449 Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1)* ***respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat;*** *b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; 2) admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului; c) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare; d)*

dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanţa de fond, instanţa de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.

19. Conform art.469 alin. (1) Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9[1]) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor;* ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

20. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare nr. 2/1490 din 18.05.2023, Colegiul penal constată că, prin sentinței Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 23.07.2012,Ursu Serghei ***** a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b) Codul penal - 19 ani închisoare, art. 188 alin. (3) lit. c) Codul penal - 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. În baza art. 84 Codul penal i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 20 ani închisoare. Termenul ispășirii pedepsei al calcula din data pronunțării sentinței - 23.07.2012, cu includerea în termen a arestului preventiv din 23.04.2011 până la 23.07.2012.

21. Conform deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din data de 22.02.2013, a fost menținută sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 23.07.2012. Termenul executării pedepsei al calcula din dala pronunțării deciziei - 22.02.2013, cu includerea în acest termen durata aflării sub arest din 23.04.2011 până la 22.02.2013.

22. Conform încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 01.11.2019, a fost redusă pedeapsa condamnatului Ursu Serghei pentru deținerea sa în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în pretinsele condiții inumane, în total fiindu-i redusă pedeapsa cu 984 zile. Încheierea sus menționată a devenit definitivă la data de 12.11.2019.

23. Conform încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 01.06.2022, a fost redusă pedeapsa condamnatului Ursu Serghei pentru deținerea sa în Penitenciarul nr. 15 – Cricova în pretinsele condiții inumane, în total fiindu-i redusă pedeapsa cu 307 zile. Încheierea sus menționată fiind casată de Curtea de Apel din data de 23.01.2023.

24. Instanța de recurs reține că, potrivit procesului-verbal de reținere din 23 aprilie 2011, condamnatul Ursu Serghei a fost reținut de facto, la data de 23.04.2011, ora 01:10 min. (f.d. 162).

25. Colegiul penal reține că, condamnatul Ursu Serghei în plângerea sa a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din Penitenciarul nr. 15 – Cricova și astfel, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Ursu Serghei a fost deținut în Penitenciarul nr. 15 – Cricova în perioada 05.12.2013 - prezent.

26. Din conținutul raportului instituției penitenciare mai rezultă că, referitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr. 15 – Cricova, se indică că, condamnatul Ursu Serghei ***** a.n. *****, se deține în Penitenciarul nr.15 – Cricova pe următoarea perioadă: 05.12.2013 - prezent (sectorul nr. 4 secția locativă nr. 6), la regim comun de detenție. Deținuții care sunt amplasați la regim comun de detenție au posibilitatea de a se deplasa pe teritoriul instituției în limita stabilită de administrație și în conformitate cu programul zilei între orele 06:00 și 21:00. Secția locativă nr.6 a sectorului nr.4 este situată la etajul nr.2, are o suprafață de 54,20 m^2, unde sunt amplasați în mediu 19 condamnați pe paturi cu două nivele, încăperea dată este dotată cu noptiere, lenjerie de pat, masă, scaune, iluminarea naturală și artificială conform standardelor, unde starea sanitară este satisfăcătoare, deoarece zilnic este verificată de către medicul terapeut cât si felcerii de gardă, încăperea de trai a condamnaților se aerisește regulat prin intermediul a patru oberlihte, gunoiul este evacuat în locurile special amenajate, celulele se încălzesc

centralizat de la cazangeria penitenciarului și temperatura în timpul perioadei reci a anului nu este mai joasă de 18 °C. Blocul sanitar se află înafara încăperii în demisolul aceluiași sector, care este dotat cu șapte lavoare și șapte vase pentru closet. Apa potabilă este furnizată din Penitenciarul nr.4 – Cricova permanent, fiind clorată conform cerințelor sanitar igienice, clorura de var se eliberează conform graficului stabilit. Apa se examinează bacteriologic conform graficului trimestrial și conform investigațiilor laboratorului apreciindu-se cu o corespundere satisfăcătoare a normelor sanitaro - igienice. Cazuri de maladii diareice în perioada anilor 2006-2020 nu au fost depistate. Cu obiecte de igienă personală condamnații sunt aprovizionați lunar contra semnăturii conform normelor stipulate în HG nr.609 din 29.05.2006. Baia condamnaților se efectuează conform graficului stabilit, însă nu mai puțin de o dată pe săptămână. În ospătăria penitenciarului curățenia se menține, bucatele sunt preparate calitativ și se distribuie condamnaților de trei ori pe zi conform HG nr.609 din 29.05.2006. Pe teritoriul penitenciarului se află o încăpere destinată pentru spălătorie și una pentru uscarea lenjeriei și a hainelor. Spălătoria este dotată cu o mașină de spălat automată și o centrifugă, activează conform graficului stabilit de luni până vineri, orele de lucru 09:00 - 12:00 și 13:00 - 16:30, unde activează conform schemei de încadrare a deținuților din detașamentul deservirii gospodărești 2 (doi) deținuți. Condamnații au posibilitatea de a se adresa personal la muncitorul desemnat la funcția de operator la mașini de spălat. Dezinsecția și deratizarea se petrece trimestrial și la necesitate.

27. Conform art. 473^2 Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.*

Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale *sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

28. Conform art. 473^4 Codul de procedură penală, *la evaluarea condițiilor de detenție, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare.*

29. Raportând dispozițiile normelor sus-citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția judecătorului de instrucție prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul penal apreciază concluzia instanței de fond ca fiind una corectă.

30. După cum s-a stabilit supra, Ursu Serghei a fost deținut în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, și anume: 06.12.2013 – 12.06.2023 (data emiterii încheierii recurate). Prin

urmare, Colegiul penal atestă că, prin plângerea din speță, condamnatul Ursu Serghei a contestat perioadele de detenție în condiții inumane în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, iar prima instanță întemeiat a admis solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, constatând că, cererea întrunește condițiile prevăzute de art. 473^2 – 473^4 Codul de procedură penală.

31. Colegiul penal ține să menționeze că, CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 4727; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 20472, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*). La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (*Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

32. Contrar criticilor instituției penitenciare, instanța de recurs reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnatul Ursu Serghei s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 15 – Cricovapentru perioada *06.12.2013 – 12.06.2023* în calitate de condamnat ce constituie *3475 zile,* dispunând corect reducerea pedepsei în privința condamnatului Ursu Serghei cu 1 zi pentru 10 zile de arest în calitate de condamnat, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituțiile penitenciare vizate, prin aplicarea prevederilor art. 473^4 alin.(4) Codul de procedură penală, astfel încât, din termenul pedepsei stabilite lui Ursu Serghei *să se reducă 347 de zile pentru perioada în care a avut calitatea de condamnat*, iar în ce privește perioada de 5 zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) Codul de procedură penală, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului suma de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume o unitate convenţională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie. Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 15 – Cricova, judecătorul de instrucție întemeiat a precizat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în

penitenciarele vizate, pe perioada de 3475 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituției penitenciare enunțate.

33. Colegiul penal respinge argumentul recurentului privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Ursu Serghei i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe, astfel încât, în lipsa acestora, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către condamnat, duc la concluzia că alegațiile din cererea înaintată sunt justificate. Mai mult ca atât, instanța de recurs scoate în evidență posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea condamnatului sunt justificate.

34. În același context, instanța de recurs reține, că potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT, potrivit căruia, **Penitenciarul nr. 15 – Cricova**, face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. În corespundere cu recomandarea anterioară a CpPT și urmare a vizitei Direcției inspecție penitenciară ANP, cu referire la sistarea activității celulelor din sectorul nr.1, s-a constatat că prin ordinul directorului Penitenciarului nr.15 Cricova, au fost realizate următoarele: conservată activitatea celulelor nr. 2, 4, 5, 6, 21, 23, 24; schimbată destinația celulelor nr. 1, 16, 17, 18; au fost desfășurate ateliere de muncă în celulele nr. 3 și nr.19, iar în celula nr. 20 – creat depozit. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația Penitenciarului nr.15 Cricova de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deţinuţii se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția

că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. Situația cea mai precară a fost observată la Penitenciarul nr. 15 din Cricova, În Penitenciarul nr. 15 din Cricova apa este furnizată din fântâna arteziană a Penitenciarului nr. 4 din Cricova cu presiunea slabă (în decursul vizitei, la etajele superioare în robinete apa era sistată). În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și fi nanțarea insufi cientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. Activități zilnice. CpPT în continuare constatată că aproape toți deținuții dîn penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia. Mai mulți deținuți au invocat că au solicitat medicul, dar nu au beneficiat de consultație mai mult de 7 zile. Asistenții medicali lucrează 24 ore peste fiecare 2 zile (48 ore), fapt ce prezintă un volum exagerat de activități și încălcare a prevederilor Codului muncii (72 ore minimal). Volumul exagerat de muncă și orarul frecvent sunt factori suplimentari care au contribuit la concedierea personalului medical. Consiliul a constatat despre lipsa informării deținuților privind posibilitatea și procedura de examinare de către medicul privat, dar și impedimente

birocratice de organizare a consultării medicului din afara instituției (mai ales în Penitenciarul nr.13), care frecvent se soldează cu decizii arbitrare de refuz și tergiversare în timp, costuri excesiv de mari a serviciului de escortare. Acest fapt ține, îndeosebi, de consultațiile medicale specializate, cum ar fi medicul neuropatolog, endocrinolog sau traumatolog – poziții care nu sunt prevăzute în statele medicale ale sistemului penitenciar. O recomandare menținută este elaborarea procedurilor clare de asigurare a dreptului deținutului la examinare medicală independentă, în termen rezonabil, inclusiv în detenție preventivă.

35. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

36. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

37. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

38. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

39. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursul declarat de Penitenciarul nr. 15 – Cricova urmează a fi respins ca nefondat.

40. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul Penitenciarului nr. 15 – Cricova, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-688/2023 din 12 iunie 2023și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia dată este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător:	Cecan Silvia
Judecător	Gîrbu Silvia
Judecător	Băbălău Denis